

hvis ikke, maatte han følge med, og saaledes løbe en hel Nat igennem Buske og Krat, over Grøfter og Gærder og var da mere død end levende, naar det fik Ende. Nu hører man næsten aldrig, at vejfarende Folk bliver foruroligede af Horsejageren, men i gamle Dage var det meget almindeligt«.

Samtidig meddeler Elise Lindbergs Broder Niels til Svend Grundtvig 1854 (D. F. S. XI, Blad 346): »Naar Horsejageren jager med sit Kvæg, er der stor Alarm af Hestevrinsken og Kobøgen; Lars Skrædder og Anders Væver hørte ham engang i Lars Skrædders Mark; de løb begge ned for at se, hvad det var, men jo længere de løb, desto fjernere var Lyden af ham; de mærkede da, at det maatte være Horsejageren og skyndte dem hjem. — Anders Væver var engang paa Jagt i Hegnesvænge og hørte ham da i Hanenov-Skov; Horsejageren raabte da: »How høj, herom, herop!« Per Tjernere har fortalt, at naar man kommer foran Horsejageren, maa man blive ved at gaa foran ham til den lyse Morgen.

→ Afdøde Pastor Chr. Rosen, der var født i Vaalse 1832, meddeler 1910 til Lektor H. Ussing: »I Vaalse Vesterskov findes dybt inde i Skoven til venstre for Vejen 2 store Stendysser med mægtige Overliggere. Der holder »Horsejageren« til ved Nattetid, og da er det ikke godt at møde ham«. Pastor Rosen meddeler endvidere 1912 efter Fortælling af en Arbejdsmand Lars Mikkelsen, født o. 1785 i Vaalse:

»Det var førend Udskiftningen, engang da alt Byens Kvæg græssede i Fællig, at Horsjageren drev sit Spil i de mørke, stormfulde Efteraarsnætter. Især var han slem ude ved Skovbrynet, hvor han fra den nærliggende Storskovs skjulte Steder pludselig brød frem for til Trods for Hyrder og Vagthold at drive hele Hjorden sammen i een Flok, hvormed han saa den hele Nat huserede saa ilde, at Kreaturerne dødtrætte og svedige kastede sig ned for at søge Hvile og komme til Kræfter, naar han endelig ved Dag gry forlod dem for at trække sig tilbage til sit hemmelige Bo i Skovens Tykninger. At komme ind i en saadan »Horsjagerdrift« var for Mennesker en livsfarlig Sag; thi fik Horsjageren i Nattens Skumring Øje paa vedkommende, da var en saadan dødsens, og snublede man over en Sten eller Jordklump og faldt, blev man ynkelig søndertraadt af Hjorden, der af den bagved fremstormende Horsjager under høje Raab ustandselig dreves af Sted.

»Engang«, fortalte den gamle Lars Mikkelsen, »da jeg var Byhyrde og havde Nattevagt, kom Horsjageren saa hastig over mig, at jeg var nødt til at gemme mig midt inde blandt Kreaturerne, da jeg ikke kunde faa Stunder til at

løbe til Siden og kaste mig plat ned paa Maven, som ellers var det raadeligste. Horsjageren var alt for nær til, at jeg kunde tænke paa at undgaa ham. Det gyste i hele min Krop, da jeg hørte ham raabe lige bag ved mig, saa meget som et Stenkast borte. »Hov, hov«, lød det med en Røst ligesom et Menneskes, naar man raaber af al Magt i en stærk Storm. Og saa lyste hans Øjne i Mørket ligesom en Kats. Han var i Højden det dobbelte af et Menneske, havde et Menneskeansigt med store krumme Horn ligesom en Vædder. Kroppen kunde jeg ikke rigtig se i Mørket; men jeg hørte, hvordan han traadte i Jorden med sine Koben, saa det rystede, og hvordan han brasede Haslerne sønder og sammen, da han fik drevet os ind i Skoven, hvor nødig vi end vilde. Jeg var aldrig kommet levende derfra, hvis jeg ikke havde været saa heldig inde i Flokken at komme i Nærheden af min Husbonds sorte Hest, der godt kendte mig, og lod mig tage i dens Manke, for at jeg kunde støtte mig, da jeg var lige ved at styrte af Træthed. Stadig lød Horsjagerens »Hov, hov, herom, herop« bag ved os, og frem maatte vi. Men saa kom vi til al Guds Lykke til en Korsvej helt inde i Skoven. Her var hans Magt forbi. Det var ligesom Kvæget kunde mærke det paa sig, for baade Heste og Køer lagde sig straks ned paa Korsvejen og blev liggende der, hvor meget end Horsjageren støjede inde imellem Træerne. Til sidst brød Dagen frem, mens Horsjageren forsvandt i det indre af Skoven bag de store Stendysser, som kaldes Bondekirkerne, hvor ingen Mennesker skøttede om at komme, da der var skummelt og fælt om Dagen, og det vilde være den visse Død at færdes der, naar Horsjageren forlod sin Hule ved Nattens Frembrud. Da det var blevet helt lyst, og jeg mærkede, at man nu kunde »være med Fred«, søgte jeg straks med alt Kreaturet ud af Skoven til Malkepladsen; men der var ikke en Draabe Mælk at faa af nogen Ko den Morgen«.

Det ser ikke ud til, at Forestillingen om Horsejageren foreløbig kendes andensteds fra end fra Tingsted og Vaalse Sogne, begge Dele som Foretelser fra før Udskiftningstiden, hvor der kunde komme Panik i Byens samlede Kvæg ved Nattetid, og de i deres Rædsel kunde trampe Byhyrden sønder og sammen. Feilberg omtaler i sin jydsk Ordbook et lignende Fænomen under Benævnelsen Bølested, men Horsejageren kender hverken Feilberg eller Molbechs Folkemaalsordbøger. Det vil være af Betydning, om nogen af Historisk Samfunds Læsere kunde give yderligere Oplysninger om

Horsejageren, ja, naturligvis ogsaa om Goen, efter vor Opfattelse *Lollændernes og Falstringernes folkelige Odins-skikkelse*. At der ogsaa kan gøres andre Opfattelser gældende, kan man læse i den norske Folkemindeforsker Niels Lids store Bog *Joleband og Vegetasjonsguddom* 1929, S. 250—57, hvor Goen sættes i Forbindelse med den nordtyske Mytenskikkelse Fru Gode. Det vil være af Betydning for den endelige Afgørelse af dette Spørgsmaal, at vi faar saa fyldig Oplysning om Goen fra Falster og Lolland som det overhovedet er muligt.

---

*Efterskrift:* Jeg har desværre for sent lagt Mærke til, at der i Jens Kamps Optegnelser til S. Grundtvig 1875 (DFS X Blad 149) findes en herhenhørende lollandsk Opskrift, hvor Goen ikke kaldes Knud, men »Maren«. Desværre er Optegnelsen ikke sted- eller personfæstet: »Der maa aldrig i en Bygning være to Porte eller Døre lige over for hinanden, thi saa kommer »Maren« om Helligtrekongersaften ridende derigennem, og det er meget farligt«.

---